„Radomer-Kielcer Leben" 27 (317) „Należytość pocztową uiszczono ryczałtem" VII-ער יאהרגאנג פרייז 25 גראשען

ראדאמער-קעלצער לעבען

היינט 8 זייטען.

Radom, Piątek 11 Lipca 1930 r.

ראדאם, פרייטאג ט"ז תמוז תר"צ

Redakcja i Administracja
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאנסען - פרייז:

אין מילימעטער שורה: פארן טעקסט 40 גר.
אין . 60 .
נאכ'ן . 25 .

די 1-טע און לעצטע זייט אנטהאלטען 8 שפאלטען
אין טעקסט 4 .

וויכטיג פאר די מאנופאקטור-סוחרים פון ראדאם און אומגעגענד

דערמיט האבען מיר די עהרע צו בענאכריכטען די געעהרטע קונדען דאס פון 1-טען ליפיעץ ד. י. איז געעפענט געווארן

א קאמיסיאנס-לאגער פון די אויסארבייטונג

שייבלער עט גראהמאן

אקצ. געזעלש. לאדז

מיט דעם גרעסטען אויסוואהל צו פאבריק'ס פרייזען וועלכע געפינט זיך

אין ראדאם, לובלינער 23 1-טער שטאק

Z poważaniem
DOM HANDLOWY
SKUPIEŃSKI i WISŁOCKI i S-ka
w Warszawie.

פערטרעטער אויף ראדאם סאבעל יוס בלומאן

חעלא פרידמאן — שלמה וואלף
ראדאם — שידלאוויעץ

פערלאבט

ראדאם ליפיעץ 1930

צו דער פערלאבונג פון אונזער טאכטער און שוועסטער חעלא מיט ה' שלמה וואלף ווינשען מיר, אז מזל, גליק און צופרידענהייט זאלען זיין זייערע אייביגע בעגלייטער.

עלטערן, שוועסטער און ברידער פרידמאן.

Rózia Denówna — Szyja Wiener

Zaręczeni

w Lipcu 1930 r.

צו דער פערלאבונג פון אונזער טאכטער און שוועסטער
רחל'ע מיט ה' אברהם יהושע וויענער
ווינשען מיר עביגעס גליק.

פאטער, שוועסטער און ברידער דען.

א הארצגען מז"ט אונזערע פריינד
איטשעלע זילבערשטרום מיט זיין פרוי דינה'לע
צו דער חתונה פון זייער געליבטען זוהן
הערש בונם מיט פרל' רוזשא גליקסמאן
די עלטערן אסך נחת און דעם יונגען פארל א גליקליכע צוקונפט.

לאה'טשע און מאיר הערץ.

די צוייטע וואך פרייטאג כ"ב תמוז ה. י. (18 ליפיעץ)
פאלט אויס די ערשטע יאהרצייט פון אונזער אומפערגעסליכער
בעשיידען-איידעלער פרוי און מוטער

שפרינצע פעריל נ. ע.

אין טאג פון דער יאהר צייט וועט אויף איהר קבר ארויסגעשטעלט
א מצבה. דעגען האט מיר זענען מודיע אונזערע קרובים און בעקאנטע.

יונה גאלדבערג און קינדער.

מיין הארציגסטען ווינש צו די תנאים
פון חעלא ווערבער מיט ה' יצחק ראקאטש
זאל גליק און צופרידענהייט שטענדיג הארמאנירען אין אייער לעבען.
די עלטערן ווינש איך פיעל נחת.

הערשעל ראזענשטיין.

Z intencji zaręczyn
p. Izaaka Rakocza z p. Helą Werberówną
życzę Im wiele szczęścia, a rodzicom dużo pociechy.

Bela Holckenerówna.

מאטורעס — און וואס ווייטער?

אין פיל יודישע משפחות איז איצט ששון ושמחה: די קינדער האבען געקריגען מאטורע, אבער די שמחה וועט לאנג נישט דויערען; באלד וועט אין די הייזער דערוועקט ווערען די טרויעריגע פראגע: וואס ווייטער? און ס'וועלען קומען די קליינליכע און פיינליכע דאגות.

ווען מ'פרובירט אדורכפיהרען א פאראלעל צווישען דעם אמאליגען און איצטיגען לעבען פון אונזער יוגענד אין די היגע מקומות, שאפט זיך א בילד, ווי דאס לעבען מיט אלע זיינע בעקוועמליכקייטען איז א שעהנער טרקלין, וואס האט אבער פאר זיך א גאנצע רייהע פערשלאסענע פאר-צימערן.

די אמאליגע צארישע מאכט האט אויפגעהאנגען א שלאס באלד אויף דער ערשטער טהיר: די יידישע קינדער זענען אפילו אין די אונטערשטע קלאסען פון די גימנאזיעס כמעט נישט אנגענומען געווארען. ממילא האט מען שוין פערשפארט טראכטען וועגען דעם ווייטערדיגען גאנג.

א צווייטער שווערער שלאס איז געהאנגען אויפ'ן טהיר פון די הויכשולען, וואו דער פראצענט איז געווען נאך א קלענערער. ווער ס'האט זיך שוין אבער אדורכגעריסען דורך די ערשטע שלעסער איז שוין פריי אריין אין פאלאץ פון לעבען.

היינט זענען די שלעסער פון די פאר-צימערן א סך לייזער געווארען. אויב עס איז נאך פאר אונזערע קינדער נישט גאנץ פריי דער וועג אין די מלוכה'שע נידריגע און מיטעל-שולען, האבען מיר אייגענע שולען מיט פולע מלוכה-רעכטע, מיט מאטורע רעכט.

שווערער איז שוין דער צוטריט צו דער הויכשול, טאקע דערפאר, וואס די צאל יודישע אבסאלווענטען פון דער מיטעל-שול איז זעהר גרויס, ווערט געשאפען א מין איבער פראדוקציע, וואס ס'איז שווער איהר אויסצוברענגען. אין די סאמע נוציגע און פראקטישע פאקולטעטען ווי מעדיצין און יורי איז פאר א יודישען אביטורענט גאנץ שווער זיך אריינצורייסען. מוזען טאקע טויזענטער יודישע יונגעלייט זיך ארויסלאזען איבער די אוניווערזיטעט-שטעדט פון אויסלאנד מקים זיין דעם „דרכה של תורה", לעבען אויף ברויט מיט וואסער, ביי די טראגישסטע בעדינגונגען, אבי צו געניסען פון עץ הדעת.

א גרויסער טייל פון דער יוגענד פון דעריבער בלייבען אין מיטען וועג נישט קענענדיג דערגעהן צו דער לעצטער טהיר פונ'ם לעבען-טרקלין. זיי שאפען א קלאס פון א לומפען-אינטעליגענץ, אויב מען קען זיך אזוי אויסדריקען, וואס איז אפגעריסען פונ'ם פראקטישען לעבען, נישט דערגאנגען צום אינטעלעקטועלען לעבען און ווערט לסוף פערוואנדעלט אין א ארמעע פון אונצופרידענע.

און די, וואס האבען זיך שוין אדורכגעריסען אלע שלעסער און זענען שוין געקומען אין לעבען אריין, בעקראנצט מיט'ן דיפלאם פון וויסענשאפט, בעגעגנען ערשט אויפ'ן שוועל פון לעבען די שווערסטע מניעות, דאס לעבען נעמט זיי נישט צו'ף, זייער וועג איז אויסגעזייט מיט שטעכעדיגע דערנער. ערשט נאכ'ן אדורכגעהן אלע קארדאנען דערזעהן זיי זיך ווי פערשטויסענע, פערפרעמדטע און אפטמאל פערדריסט זיי הלמאי זיי האבען זיך נאר גענומען אויפ'ן דאזיגען שווערען נישט דורכגאנגבארען וועג.

עס אזוי זעהען אויס אלע אילוזיעס וועגען גוטע קאריערעס ווי א מיראזש, ווי א חלום; וואס אין די פעולה, וואס מען לאזט אריין אין פרוזדור, און צום טרקלין לאזט מען נישט צו!

די מאטורע געהער אזוי ארום צו יענעם פאפירלעך, וואס מיר האבען ארויסגעקריגען ביי דער דעמאקראטישער ארדנונג און וואס האבען פאר דער ווירקליכקייט א קנאפע בעדייטונג.

ק.

Biuro Prośb i Podań

p. f. „PROLITEX"

RADOM, WAŁOWA 5, oficyna 1-sze piętro.

ZAŁATWIA:
Sprawy paszportowe
Mieszkaniowe
Wszelkie Tłumaczenie
i inne.

Redaguje Podania:
Do Władz Sądowych
Skarbowych
Administracyjnych
i Wojskowych.

Windykacja należności w całej Polsce.

Informacja o zdolności kredytowej

Przepisywanie na maszynach.

Biuro czynne od godz. 9-ej rano do 7-ej wieczór.

טאג-בוך
פון א ראדאמער זעלבסטמערדער.

מיין ערשטע נאכט אויפ'ן דאך אין דער פויערישער כאטע איז פאר מיר געווען איבערראשעגליך. כ'האב זיך געדרעהט אויפ'ן געלעגער ווי איינער, וואס זיין גאנץ לייב איז איהם בעדעקט מיט טיפע, אייטערדיגע וואונדען. פון איין זייט האט מיך דער שלאף געמאטערט און פון דער צווייטער האט מיך געבריהט א מארגעפיהל: שלאף נישט.

וואס וועט זיין, אז כ'וועל נישט שלאפען — האב איך געטראכט רעזיגנירט — וואס וועל איך העלפען. אז צווישען פולקאווניק מיט מיין פרוי וועט זיך נעמען איבער'חזר'ן דער ראמאן פון אמאהלז.. דעמאלט האב איך געקענט מיך ווענדען; כמעט פראטעסטירען. און אין ערגסטען פאל געקענט מיין פרוי קאנפראנטירען, אדער גט'ען. אבער יעצט. וואס פאר א ברירה האב איך? כ'וועל גאר מוזען צוקוקען און שווייגען, איז דאך שוין גלייכער ב'זאל שלאפען און כמעט נישט זעהן און נישט הערען... דער צווייטער געדאנק האט געהאט רעכט. אבער מיין געפיהל איז געווען שטארקער און איך האב מיר געוואלט איינרעדען. אז כ'וועל וואך זיין וועט אפשר נישט געשעהן קיין שלעכט'ס. כ'וועל אפשר קאנען שטערען. און שטעלען זיך אין וועג... אפשר וועלען זיי זיך שעמען... ס'וועט אפשר נישט פאסען..

בין איך טאקע נישט געשלאפען און כאטש כ'האב געפיהלט, אז איך חלש פון שלאף און יעדער בעצווייגען פון מידקייט און שכרות, האב איך פארט געריבען די אויגען און נישט געלאזט זיי פערמאכען. אפשר צוויי שעה האב איך זיך אזוי געמאטערט און געראנגלעט זיך מיט מיין אייגענער אחנמאכט, כ'בין עטליכע מאהל איינגעדרימעלט, אבער כ'האב זיך אלע מאהל אויפגעכאפט און אנגעשטרענגט מיין געהער צו יענעם שפיגעל פון מיין פרוי און קינדער. אזוי דרימלענדיג בין איך איינמאהל אויפגעציטערט און מוידטע אנגסטען האבען מיך בעפאלען. איך האב פלוצלינג דערהערט הייכע טריט שארען זיך אין יענער מיטעל-שטוב און באלד דערנאך ווי עמיצער וועקט שטיל מיין פרוי: פרא, פרא, פרא — מיר האט זיך אין אנפאנג געדאכטען, אז דאס איז א חלום. עס דאכט זיך בלויז. אבער ווען כ'האב זיך אויפגעזעצט אין בעט און אריינגעשטעקט א שטיקעל קאפ אין דער שמאלע אין דער טהיר, האב איך געזעהן אין דער [illegible] גרויקייט, וואס האט אריינגעבלישטשעט דורך די פענסטער, שטעהן דעם פולקאווניק אין זיין אונטער-וועש, בארוועס, ביים בעט פון מיין פרוי, וועלכער ער קושט [illegible] און וועקט זי, [illegible] איך אויער אריין, מיין פרוי האט זיך באלד אויסגעכאפט, אנגעכאפט מיט ביידע נאקעטע הענד דעם פולקאווניק, צוגעדריקט זיין קאפ צו איהר האלז און בעדעקט איהם מיט הייסע קושען, פליסטערענדיג מיט די ליפען איוואן, איוואן. לאז יעצט [illegible], נישט יעצט כ'וועל קומען צו דיר, נישט היינט —

— איך בעט דיך, נישט יעצט. [illegible] אריין אין יענעם צימער, כ'האב אזוי לאנג געווארט און געבענקט נאך דיר, קום, פרא, קום — האט דער פולקאווניק זיך אריינגעבויגען איבער מיין פרוי און געגלעט איהרע צעפלאטערטע האר, און גליקזעליג [illegible]

ד״ר א. יעקובי — ירושלים.

די תשובה, וואס מיר דארפען געבען יעצט צו הערצל'ס יאהרצייט.

(ספעציעל צום „ראדאמער-קעלצער לעבען")

קיינער איז נישט איינגעפאלען צו זוכען דאס אויסדערוועהלטע לאנד דוקא דארט, וואו זי געפינט זיך — און זי איז דאך אזוי נאהענט צו אונז. עס איז זי אין אונז.

(פון הערצל'ס טאג-בוך)

ווי א מעטעאר אין א פינסטערע נאכט, אזוי איז הערצל דורכגעפלויגען איבער אונזער האריזאנט. עס איז דאך געווען א פינסטערע נאכט אין אונזער לעבען, אהן א שיין פון גלויבען און האפנונג. און א פייער האט דער מעטעאר פערשפרייט אויף זיין וועג. דאס פייער האט דורכגעווארעמט אונזערע הערצער און האט אונז געגעבען דעם גלויבען אין אונזער צוריק-איפלעבונג. קורץ איז געווען זיין וועג, קוים 7 יאהר האט ער געווירקט צווישען אונז, און ער איז צוריק פערשוואונדען אין דער פינסטערניש פון אונזער גלות-נאכט. זייט דאן זענען 26 יאהר פאראיבער.

דאס פייער, וואס הערצל האט אנגעצינדען אין אונזערע הערצער, איז א הייליגער פייער; א דויערהאפטער, א פייער, וואס ווערט קיינמאהל נישט פערדונקעלט און אויסגעלאשען. און דאס פייער איז געווארען אונזער „עמוד האש", וואס לייכט אויפ'ן וועג פון אונזער נאציאנאלער ווידער-געבורט, אויפ'ן וועג צו אונז א היים, אין אונזער אלט-נייעם פאטערלאנד.

א לאנגען און ווייטען וועג האבען מיר דורכגעמאכט אין פערלויף פון די לעצטע 26 יאהר. ליכט און שאטען האבען זיך געוועקסעלט: צייטענווייז איז דער וועג פול געווען מיט דערנער און האט אין אונז ארויסגערופען פערצווייפלונג און צייטענווייז איז אויך דער וועג געווען בעזייט מיט רויזען און האט אין אונז געוועקט האפנונגען. הערצל'ס „עמוד האש" איז אבער אלע מאל געווען אונזער וועג-ווייזער, ער האט אונז געצייכענט קיין ציון, אין דאס לאנד פון ישראל, ער האט אונז געוויזען דעם וועג קיין ארץ-ישראל.

מיט דעם כח, וואס הערצל'ס אידעען האבען אונז געגעבען זענען מיר בעגאנגען אין דעם לאנד פון אונזערע אבות און בנים. פון א וויסט לאנד האבען מיר עס פערוואנדעלט אין א בליהענד לאנד. מיר האבען דעם באדען געריינינגט פון שטיינער און געפלאנצט די שענסטע פירות, מיר האבען זומפען געטריקענט און געבויט די בעסטע לאנדווירטשאפטליכע קאלאניעס, מיר האבען דאס וואסער פון דער טיפעניש פון דער ערד בעקומען און בעפרוכטעט בערג און טאלען, מיר האבען א אוניווערזיטעט אויפגעשטעלט און נעצען פון שולען פערלייגט; מיר האבען פון א אבגעשטאנען לאנד א קולטור-לאנד געמאכט. מיר זענען אבער נאך אויך היינט ווייט פון אונזער ציעל, אונזער ציעל איז א פאלקס יודישע ארץ-ישראל.

דער יסוד פון א פאלקס-ווידערגעבורט איז דער באדען, און צו דעם באדען-ערווערבונג רופט אונז אויך הערצל'ס אידעע.

היינט שטעהען מיר פאר א נייער תקופה אין דער ענטוויקלונג פון א"י. די תקופה פון די „קינדער-קראנקהייטען" האבען מיר גלענצענד דורכגעמאכט. מיר זענען היינט רייף געווארען אין א"י און מען רעכענט זיך שוין מיט אונז ווי מיט א דערוואקסענעם, ווי מיט א קראפט. דאס אליין איז שוין פאר אונז א גרויסער ערפאלג. אבער גלייכצייטיג מיט דער וואוקס פון אונזער ווערק אין לאנד, וואקסען אויך אונזערע שונאים, וועלכע האלטען אונז בעסער געוואלט זעהען שוואכע און פערקריפעלטע.

אין א שעה פון האס צו אונזער איבערבוי-ווערק אין א"י זענען אויסגעבראכען די טרויעריגע געשעהענישען פון אויגוסט פ. י. מיר האבען זיך אבער אלס ווירדיגע מענשען און יודען בעוויזען אין יענע טרויעריגע טעג, שטאלץ זענען מיר געשטאנען און האבען פערטיידיגט אונזערע ערווארבענע פאזיציעס. מיר האבען אויך גלייך געפונען א טרייסט אין דער חלוצישער עליה, וועלכע האט זיך גלייך פערשטארקט; די נייע 6000 חלוצים, וועלכע זענען, אין פערלויף פון א האלב יאהר, אריינגעקומען אין לאנד, האבען צוגעגעבען מוטה צו ארבייטען פאר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל.

דעם שטילען קאמפף געגען אונז, געגען אונזער ארבייט אין א"י פיהרען אבער ווייטער אן אונזערע שונאים. א טרויעריג קאפיטעל אין דער געשיכטע פון ציוניזם, איז די שאו-קאמיסיע, און נאך א טרויעריגער קאפיטעל איז די גזירה אויף דער חלוצישער עליה. דאס יודישע פאלק שטעהט אבער פעסט, פעסטער ווי ווען פריער, אין זיינע שטרעבונגען, נאך א פריי און זעלבסטשטענדיג לעבען אין זיין אייגען לאנד, און ווי אלע גזירות אזוי וועלען מיר אויך די לעצטע גזירה גובר זיין. אבער אין דער יעצטיגער סיטואציע איז פאר אונז א מאראלישער נצחון אליין צו ווייניג. מיר מוזען ארויסגעהען פערשטארקט פון דעם דאזיגען קאמפף מיט אונזערע שונאים, מיר מוזען זיי געבען א געהעריגע תשובה און די תשובה מוז זיין א גרויסע באדען-ערווערבונג. וואו מיר זאלען קענען פערטועצען אונזער אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל.

דאס דארפען מיר היינט געדענקען ביי דער יעצטיגער סיטואציע אין ציוניזם און ביי דעם היינטיגען הערצל-יאהרצייט.

זיך צו-בויגען צו מיינע טעכטער און דערלאנגען זיי א קוש. דערביי האט ער זיך אנגערופען: אך, וואסערע שעהנע טעכטערלעך דו האסט, איך וואלט זיי פאר זיסקייט אויפגעגעסען — אבער דא איז מיין פרוי אויפגעשפרינגען, פערצויגען איהרע הענד. ווי א שלאנג איבער זיין קאפ און רייסענדיג איהם צו זיך, האט זי געסאפעט: איוואן, וואס טהוסטו. דערבארים דיך, די קינדער קענען אויפקומען, מיין מאן קען דערהערען און דאן בין איך אומגליקליך. גענוג, אז איך געהער צו דיר. די קינדער לאז צו-רוה. געה, געה, אין דיין צימער, אין א פאר מינוט בין איך דא ביי דיר. —

דאס דאזיגע בילד האט מיך צוטומעלט און אויפגערודערט מיין פערשטאנד. נישט צו וויסען פון וואס האב איך גענומען הוסטען און מאכען אזעלכע בעוועגונגען, אז מ'זאל הערען אין מיטעל-שטוב. דער פאלקאווניק, האט הייזט אויס, זיך אביסעל דערשראקען און ער איז שנעל צוריקגעלאפען צו זיך אין צימער מיט די זעלבע שטילע גנבה'שע טריט. מיט וועלכע ער איז אריין.

איך האב געמיינט, אז דאס מיטעל האט געהאלפען און בעשלאסען ווייטער צו שטעהן אויף דער וואך. כ'בין אראב פון בעט, זיך געוואשען מיט קאלט וואסער כדי זיך אביסעל אבצופרישען און אזוי-ארום פערטרייבען דעם שלאף וואס האט מיך פער'שכור'ט און פערדיגט אין א אויסערגעוועהנליכער אהנמאכט. מיין פרוי און דער פאלקאווניק האבען, הייזט אויס דערהערט, אז איך פארע מיך אין קוך און געה-ארום דא א וואכעדיגער. איך האב אין עקסטרא זיך געוואשען הויך און אנגעמאכט אין קוך א גערודער ווי זאלען הערען, האבען זיי טאקע געשוויגען און ס'איז געווען שטיל אין דער צווייטער און דער לעצטער שטוב. העכער א שעה-צייט איז דארט שטיל געווען און איך האב שוין אפילו געהערט מיין פרוי שנארכען פון שלאף. איך האב פונדעסטוועגען נישט צוגעמאכט קיין אויג. כ'בין געלעגען אין מיין בעט מיט א אנגעשטרענגטען געהער און אלע מאהל געכאפט א פארזיכטיגען בליק דורך דער האלב-אפענער טהיר אין דער צווייטער שטוב אריין.

אפשר צוויי שעה בין איך אזוי אנגעלעגען און גארנישט געהערט. פלוצלינג האב איך דערהערט ווי עמיצער רופט אין דער שטיל נישט מיט קיין קול, נאר מיט א פערזאפעט וויפצענדיג הארץ: סארא, סארא, סארא—דאס האט אזוי געדויערט א פאר מינוט ביז מיין פרוי האט זיך אויפגעכאפט און צוריק-געענטפערט מיט א ש—ש—ש—ש — כ'בין אויפגעשפרונגען ווי א אנגעבריהטער און בגנבה געכאפט פון דער זייט א קוק דורך דער אפענער שפארע און—ווידער די זעלבע סצענע האט זיך איבערגע'חזרט. די טהיר פון דער לעצטער שטוב איז געווארען אבגעלעהנט. פון דארט קוקט ארויס בלויז א קאפ, וועלכער רופט און ווינקט צו מיין פרוי. מיין פרוי זיצט שוין מיט א האלב-אויפגעשטעלטען קערפער אויפ'ן בעט און האלטענדיג א האנד אויף די ליפען שעפטשעט זי: ש—ש—ש. און רעדט אין דער שטיל: געה צוריק אין

אין ראַדאָם ווערט אויפגעשטעלט אַ דענקמאַהל אויפ'ן נאָמען פון פוילישען לעגיאָן.

דעם 10-טן שערפיען ווערט פאָרקומען אַ גרויסע פייערונג לכבוד דער ענטהילונג פון דענקמאהל.

אין רינעק, אָדער ווי מיר רופען עס קיילעכדיגער מארק, ווערט אין גאַנץ שנעל געבויט אַ גראַנדיעזער פוילישער דענקמאַהל אויפ'ן נאָמען פון פוילישען לעגיאָן. דער דענקמאַהל וועט באַשטעהן פון אַ סטאַטוע, וואָס וועט פאָרשטעלען דאָס געשטאַלט פון אַ סטודענט-לעגיאָניסט און אַ שטעהענדיגער פויגעל מיט געווער ביי די פיס.

דעם דענקמאַהל שטעלט אויף די שטאָדט צוליב די גרויסע פערדינסטען פון די ערשטע לעגיאָניסטען - זעלנער בשעת פוילענס ווידער-אויפלעבונג.

דער פייערליכער אַקט פון ענטהילען דעם דענקמאַהל וועט פאָרקומען דעם 10 שערפיען. כדי די פייערונג זאָל אויספאַלען אימפּאָזאַנט האָט זיך אין שטאָדט געשאַפען אַ ספּעציעלער אָרגאַניזיר-קאָמיטעט, אין וועלכען עס געהען אריין 80 פערזאָהן פון פערשידענע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

דער פּראָגראַם פון דער פייערונג זעהט פאָר צו זיין רייך און פערשידענאַרטיג. ס'וועט ערוואַרט דאָס קומען פון ערשטען פוילישען מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי און אַנדערע הויכע פערזענליכקייטען פון דער רעגירונג.

דער 10-טער שערפיען וועט ראַדאָם פערוואַנדעלט ווערען אין אַ נאַציאָנאַל-פוילישען יום-טוב, אין וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען צווישען אַנדערע די לעגיאָניסטען, פוילענס ערשטע טרייע זעלנער פון גאַנצען לאַנד.

אַ זייגער 10 פריה, אין טאָג פון דער ענטהילונג, וועט אין מאַרק פאַר'ן מאַגיסטראַט פאָרקומען אַ רעליגיעזער צערעמאָניאַל אין פאָרם פון אַ פעלד-תפלה אָפּגעריכט דורכ'ן ביסקופּ באַנדורסקי. דאַן וועלען בעגייט ווערען די פאָהנער פון אינוואַלידען-פעראיין און פון לעגיאָניסטען-פעראיין פון ראַדאָמער קרייז. נאָכ'ן פייערליכען אַקט פון ענטהילען דעם דענקמאַהל וועט פאָרקומען אַ דעפילאַדע פון די סטודענטען לכבוד מאַרשאַל פילסודסקי. דאַן וועט פאָרקומען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע מיט אַ פאָר-וואָרט פון פּרעמיער פּולקאָווניק סלאַוועק, וועלכער איז פּרעזעס פון דער הויפּט-פערוואַלטונג פון לעגיאָניסטען פעראיין. דערנאָך וועט האַלטען אַ רעפעראַט מאַרשאַל פילסודסקי. אָדער גענעראַל רידז-שמיגלי. צום סוף וועט קומען דער קאָנצערט-טייל.

דער קאָמיטעט ווי אויך אַלע אָרגאַניזאַציעס אין שטאָדט אַרבייטען אינטענסיוו אַרום די פּאָרבערייטונגען פון דער גראַנדיעזער פייערונג דעם 10-טן שערפיען.

וואַרשאָווער-צוזאַמענפאָהר אין ראַדאָם.

די צווייטע וואָך דעם 13 קומט פאָר אַ צוזאַמענפאָהר פון די אַגענטען און וואַרשאָווער, וואָס זיינען אָנגעשטעלט ביי דער פירמע „זינגער".

דער צוזאַמענפאָהר ווערט גערופען צוליב דעם, וואָס די אויבענדערמאַנטע פירמע האָט זיך אָפּגעזאָגט צו פערזיכערען אַלע איהרע אַגענטען, אַלס אַרבייטער אין דער קראַנקען-קאַסע, נאָר אָנערקענט זיי אַלס פריוואַט-הענדלער. די וואַרשאָווער פיהלען זיך דערפון בע'עוולט, ווייל אין אַזאַ פאַל וואָלטען זיי מחויב געווען אויסצוקויפען פּאַטענטען און געבריכט צוגלייך אויך צאָהלען אומזאַץ-שטייער.

דער צוזאַמענפאָהר וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון קאַס.-וואַרשאָווער-פעראיין, ראַדאָם. ליבעלינער 40. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערט אויסמערקזאַם געמאַכט, אַז קיין כפּעציעלע מעלדונגען, אַ חוץ קאָמוניקאַטען אין דער צייטונג, וועלען צו קיינעם נישט געשיקט ווערען.

אויפ'ן צוזאַמענפאָהר ווערען געריפען אַלע אַגענטען פון דער קעלצער וואַיעוואָדסטווע.

אורטייל אין קאָמוניסטישען פּראָצעס אין ראַדאָם.

אַ גאַנצע פעריגע וואָך האָט זיך בעצויגען אין היגען קרייז-געריכט דער קאָמוניסטישער פּראָצעס פון די 25 בעשולדיגטע. פערגאַנגענעם שבת, ס'הייסט אויפ'ן זעקסטען טאָג פון פּראָצעס האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען דעם אורטייל.

די בעשולדיגטע סטאַניסלאַוו פּיקוס, אין הערש בלום זיינען פער'משפט געוואָרען צו 6 יאָהר שווערע תפיסה; ישראל דימענשטיין אויף 5 יאָהר שווערע תפיסה; שמחה קאַרמאַן, פּאַלעק פּאָבאָל, יחיאל פּאַטערמאַן, יחיאל פּלאָצקי, וואָלף טענענבוים — צו 4 יאָהר שווערע תפיסה; שמואל וואַויסקאָווסקי, שמחה ראָזענבוים, הערש ליעווענטאַל, מאיר קוליש — צו דריי יאָהר שווערע תפיסה; יאַן פּיטאַס, זבולין מאַרא, יחיאל פּירעשטיינבערג, י. ווייסמאַן — צו 2 יאָהר; שפרה פּאָלבערג, שפרה ווייצמאַן, רבקה פעלדמאַן, יונת פּיכער — צו 6 מאָנאַטען.

אַלע פער'משפטע איז אָנגערעכענט

דיין צימער. כ'קום באַלד צו דיר אַריין. —

כ'בין אַזוי געוואָרען בערוישט און צוטומעלט, אַז איך האָב איינגאַנצען פערגעסען אין מיין ערשטען מיטעל. נישט גאָר קיין הויפט האָב איך נישט געקענט טוהן. גאָר אפילו זיך בעהעגען האָב איך נישט געקענט. כ'בין געבליבען אַזוי ווי פּאַראַליזירט און אַלץ אין מיר האָט זיך גענומען וואַרפען. ס'איז נישט אויסגעגאַנגען קיין 5 מינוט און מיין פרוי האָט כמעט אין גאַלויף זיך אַריינגעשאַרט, שטעהענדיג קוים אָנצוריהרען מיט די טריט די פּאָדלאָגע אין לעצטען צימער ביים פּאָלקאָווניק. ווי אַ וואַהנזיניגער בין איך געשטאַנען אַזוי און נישט געוויסט וואָס מיט מיר טהוט זיך. ווי לאַנג כ'בין אַזוי געשטאַנען געדענק איך נישט. כ'געדענק בלויז, אַז פּלוצלינג האָב איך מיך אויפגעריסען פון מיין לאַטאַרגיע, אַראָב פון מיין געלעגער און אויפציטערנדיג זיך ווי גרויס כ'בין אויף דער ערד האָב איך זיך גענומען שאַרען און צוגעשלעפט זיך אויפ'ן בויך ביז צו דער טהיר פון לעצטען צימער. די טהיר איז געווען עטוואָס אויפגעמאַכט און כ'האָב זיך צוגעהערט צו אַזאַ געשפּרעך:

— האָסט מיך נאָך ליעב! - די פראַגע איז געווען דעם פּאָלקאָווניק'ס—

— אַז כ'וואָלט דיך נישט ליעב געהאַט, וואָלט איך יעצט נישט געווען געקומען צו דיר. מיין מאַן און קינדער געפינען זיך דאָ און דאָך האָב איך זיך איינגעשטעלט און געקומען צו דיר געניסען פון אונזער ליעבע — האָט מיין פרוי געענטפערט און באַלד האָב איך געהערט אַ בעשטעטיגונג פון ליידענשאַפטליכע קושען, מיט וועלכע איינער האָט דעם צווייטען בעדעקט און אַזוי גענאָסען די ליפען.

— וואו איז דאָס קינד, וואָס האָסט געהאַט פון מיר דאָס ערשטע יאָהר נאָך דיין חתונה מיט דיין מאַן האָסט עס דערמאָרדעט, אָדער עפּעס וואו בעהאַלטען — האָט דער פּאָלקאָווניק ווייטער געפרעגט.

— נישט דערמאָרדעט, פערטרויט עס אויף אַ פרעמד קינד. כ'האָב אָבגעהאַנדעלט אין געהיים מיט דער אקושערקע, וועלכע האָט מיר געבראַכט אַ טויטעס קינד, און דאָס לעבעדיגע, מאַקי דיינס, האָט זי ערגיץ אַוועק געפירט — האָט מיין פרוי געענטפערט אַן ענטפער.

— צו וואָס האָסטו דאָס געטוהן? - האָט דער פּאָלקאָווניק נישט געקענט פערשטעהן. —

— דערפאַר, ווייל מיין מאַן האָט מיך שרעקליך געהאַסט. אַז דאָס קינד האָב איך געהאַט פון דיר און ס'איז שוין נישט אַרויס צו וויסען אַ קאַטאַסטראָפע. דו געדענקסט שוין נישט, ווי מיין מאַן האָט דיך פערטאָגט און דו האָסט איהם אַרעסטירט.

— ווי אַזוי האָט ער זיך דערוואוסט פון אונזער ליעבע? ווער האָט עס איהם געזאָגט — האָט דער פּאָלקאָווניק זיך גע'חידוש'ט.

— טענסטן האָבען איהם דערצעהלט, אַז איך האָב איהם אָבגענאַרט מיט אַ טעלעגראַמע און אַוועקגעשיקט קיין וואַרשע וועגען וואַלד-געשעפטען. כדי איך זאָל קאָנען זיין מיט דיר אויפ'ן מאַסקען באַל. מ'האָט איהם אויך באַלד דערנאָך דערצעהלט, אַז איך האָב מיט דיר געטאַנצט אויפ'ן מאַסקען-באַל און פון באַל פאַרטאָג אַוועק מיט דיר אין אַ האָטעל. גאָר בעזונדערס האָט פערראַטען דיין בוקעט בלומען מיט דער וויזיטקע, וואָס דו האָסט מיר געשיקט צום געבורטס טאָג אונזער קינד. וואָס איז געווען די פרוכט פון אונזער ליעבע אין ראַדאָמער האָטעל. מיין מאַן האָט דאָס בעמערקט און ער האָט געהאַט אויף מיר אַ פּאָסנעם חשד — האָט מיין פרוי יעצט געגעבען דעם פּאָלקאָווניק, איהר געליעבטען אַ געגער

געוואָרען די צייט האָט זיי זענען גע-זעסען ביז צום פּראָצעס.

אינגאַנצען פריי־געשפּראָכען געוואָרען ווענען: ציטרינאָוויטש, ליקטענבורג, ראָזענבערג, צוקערמאַן און עליאַחימש.

„עזרה" טרעט-צו צו דער בוסק-אַקציע.

אין פאַריגען זונטאָג איז פאָרגעקומען א פערזאַמלונג פון געזעלשאַפט „עזרה", אויף וועלכער ס'איז בעוואָרען בעטראַכט א גרעסערע צאָהל ביטעס וועגען ערטיילען שטיצע לייד-ענדע צו מאַהרען אויף זומער-וואוינונג, וועלכע זענען געוואָרען בינסטיג ערלעדיגט. אויך איז געוואָרען בעשלאָסען שוין אין די נאָהנטסטע טעג אָנצוהויבען זאַמלען אויף דער בוסק-אַקציע.

די פערוואַלטונג פון דער געזעלש. „עזרה" איז זיכער, אז די היגע אידישע געזעלשאַפט וועט וואַרים זיך אָב-רופען אויף דער ווענדונג און וועט שטיצען אַזאַ וויכטיגע טעטיגקייט ווי ס'איז די בוסק-אַקציע. ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז ס'איז פאַראויסגעזעהן, אז קיין בוסק זאָל „עזרה" הייַיאָהר שיקען ביז הונדערט קראַנקע.

פון די ראַדאָמער מעשה'לעך.

פּראָטעסטירטע וועקסלען און ליבע.

אין די סוחרישע קרייזען רעדט מען איצט זעהר א סך וועגען פאָלגענדער ששעקאָווער געשיכטע:

א געוויסער היגער סוחר האָט צוליב באַנקראָט איבערגעשריבען זיין געשעפט אויף דעם ווייב'ס נאָמען.

מיט א קורצע צייט צוריק איז גע-קומען צום סוחר אין שטוב זיינער א בעל חוב, כדי איינצומאָהנען א פּאָר פּראָטעסטירטע וועקסלען.

דאָס אויסמאָהנען דעם חוב איז איהם אזוי גרינג נישט אָנגעקומען, און ער איז דעריבער עטליכע מאָהל גע-ווען ביים היגען סוחר אין שטוב.

בינו לבינו איז דאָס ווייבעל געפע-לען געוואָרען דעם בעל-חוב און זי האָט אויך געוואָרפען אויף איהם אַנ'-אויג. און ס'האָט זיך פערפיהרט צווי-שען זיי א ליעבע.

איצט איז שוין דערגאַנגען אזוי ווייט, אַז ס'האָט שוין ביי א גט מיט'ן מאַן, ווייל זי וויל חתונה האָבען מיט'ן געליבטען, וועלכער איז אַנ'אַלמן.

דער מאַן וואָלט זיך דערפון שטאַרק נישט געדאגה'ט, ווען נישט דאָס, וואָס דאָס גאַנצע געשעפט איז איבערגעשרי-בען אויף דעם ווייב'ס נאָמען און איצט וויל זי איהם נישט געבען קיין פּרוטה.

דעם סוחר קומט אויס צו פערלירען זיין גאַנץ פערמעגען צוזאַמען מיט'ן ווייב.

• • •

„אינטערווענץ" פון יענער וועלט...

א געוויסער ראַדאָמער בחור האָט מיט א קורצער צייט צוריק געשריבען תנאים מיט א קעלצער מיידעל. צוליב דעם, וואָס די כלה האָט נישט געקענט געבען „אויף דער האַנד" דעם גאַנצען נדן, האָט מען פון דער כלה'ס צד פאַר-געלעגט צו סילוק'ען די רעשט ערב דער חתונה, אויף וואָס דער חתן האָט מסכים געווען. אָבער ווען ס'האָט גע-האַלטען פאר דער חופּה, איז דער חתן פלוצלינג נעלם געוואָרען.

נאָך לאַנגע זוכענישען האָט מען גע-פינען דעם תכשיט ביי א שכן. ער האָט אָבער קאַטעגאָריש ערקלערט, אז אויב מ'וועט איהם נישט דערלעגען די צוויי הונדערט זל. וואָס איהם קומט נאָך אויפ'ן חשבון פון נדן, ריהרט ער זיך נישט פון אָרט.

די מחותנים, וואָס האָבען אָבער נישט פערמאָגט אַזאַ „סומע" אין מזומן האָבען אָנגעהויבען צו פיהרען אונטער-האַנדלונגען... און דער „תנא ברא" האָט ערקלערט אין זיין „לעצטען וואָרט", אז פאַר ווייניגער ווי הונדערט זל. וועט ער בשום-אופן נישט געהן אונטער די פיער דרענגלעך.

די כלה דערוויסענדיג זיך וועגען דער „טאַקטיק" פון איהר בעשערטען, האָט ספּאַזמירט און געפאַלען אין חלשות. די קרובים האָבען איהר דע-ריבער אריינגעפיהרט אין א בעזונדער צימער, וואו מ'האָט איהר אָבגעפּומפּערט און זי איז אנדרימעלט געוואָרען. אינ-מיטען שלאָף האָט די כלה אָנגעהויבען צו שרייען מיט ווילדע קולות און אויפכאַפּענדיג זיך האָט זי דערציילט, אז איהר פערשטאָרבענער פאָטער איז איהר געקומען צו-חלום און צוגעזאָגט נקמה צונעמען אָן חתן.

אז דער חתן האָט זיך דערהאָרט מיט וועמען ער געהט דאָ אָנהויבען האָט ער זיך א ביסעל דערשראָקען: א קשיא אויף א מעשה. ער איז גע-וואָרען א ביסעל ווייכער און ערשט צוויי אזייגער ביינאַכט האָט ער געזאָגט דעם „הרי את".

ערקלערונג.

דאָס געשפּרעך איז איבערגעריסען געוואָרען. מיין פרוי, האָב איך דער-הערט, ווי זי רעדט צום פּולקאָווניק און בעט זיך ביי איהם: איוואַן, אויף היינט וועט זיין גענוג. מאָרגען קום איך ווידער צו דיר, לאָז מיך יעצט אָב. די קינדער און מיין מאַן קאָנען זיך איבערוועקען. מאָרגען, מאָרגען, וועלען מיר ווידער געניסען פון אונזער ליעבע כאָטש נישט אייבער מיט איינמאָהל די גאַנצע; איך קאָן נאָך פערשיט ווערען — אדיע איוואַן. אדיע. —

איך האָב געהערט, ווי דער פּולקאָוו-ניק ראַנגעלט זיך מיט איהר און לאָזט איהר נישט אָב. ער בריפט און קרעכצט ווי א חיה: נאָך וועמען פרענ-קסט היינטען הייגט איז נישט אַמאָהל. היינט וועט דיין מאַן שוין גאַרנישט רעדען. איך האָב אַנ'עצה צו איהם. אויך דיינע שעאָנע טעכטערלעך וועלען גאַרנישט רעדען. איך וועל מיט זיי א ליעבע פערפיהרען. פערלאָז דיך אויף איוואַנ'ען. סאָראַ געהט נישט אַוועק פון מיר, בלייב דאָ א גאַנצע נאַכט. —

מיין פרוי האָט זיך איהם אָבגעגע-געשטעלט און ווען איך האָב דערהערט ווי זי איז אַרויסגעשפּרונגען פון בעט, בין איך שנעל צוריק אריין אין קוך.

(פאָרטזעצונג קומט.)

א חזיר האָט אויפגעפרעסען א קינד.

א שוידערליכער פאַרפאַל האָט פּאַ-סירט אין דאָרף פּסאַרי נעבען קאָ-זשעניץ.

די פאַמיליע קאָזשעשניאַק האָט אי-בערגעלאָזט אליין זייער פינף חדשים'-דיג קינד, א מיידעלע. בשעת אין שטוב איז קיינער נישט געווען און דאָס קינד איז געלעגען אויף דער ערד, האָט זיך דורך דער צייט אריינגעקומען פון פּאָדער-הויז א חזיר, וואָס האָט געזוכט עפּעס צו פרעסען. ניט־טערענדיג און גראַבלענדיג אין אַלע ווינקעלעך פון שטוב האָט זיך דאָס חזיר אָנגעשטויסען אויפ'ן שלאָפענדיגען קינד, צו וועלכען ס'האָט זיך גלאָז געטוהן און גענומען עס גריזשען מיט די צייהן אויף טוידט.

ווען די שטוב-מענשען האָבען זיך אומגעקעהרט האָט זיך פאר זיי פאָר-געשטעלט א שרעקליך בילד. אויף דער ערד זענען געלעגען די ביינדלעך פון קינד אין א פערבלוטיגטע מאַסע.

מיט דעם אויסטערלישען פאַרפאַל האָט זיך פערנומען די פּאָליציי, וועל-כע האָט צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרט-ליכקייט די עלטערען, פאר איבערלאָ-זען דאָס קינד אויף הפקר אָהן א שום השגחה.

ספּאָרט.

בר-כוכבא בעזיגט טשאַרני מיט 4 געגען 0 (0:4)

די ראַדאָמער ספּאָרט-בעזוכער האָ-בען היינטיגען שבת איבערגעלעבט א סענסאַציע. אויף א מייסטערשאַפטס-מעטש וועגען קל. „א" אין אַלטען גאָר-טען האָבען זיך פערמאָסטען די צוויי פּאָפּולערע ספּאָרט-דרוזשינעס בר-כוכבא —טשאַרני.

אין תחילת האָט דאָס פּובליקום נישט ערוואַרט, אַז ב"כ זאָל אָנהאַלטען א אי-בערהיגענדען נצחון. דער עולם האָט זיך אָבער זעהר אָנגענעהם ענטוישט. ב"כ האָט דאָס מאָל פּשוט בעווינדערט מיט איהר גלענצענדען צוזאַמענשפּיעל. די מאַנשאַפט פון ב"כ האָט געקלאַפּט ווי א גוטער קאָנסטרואירטער אַפּאַראַט. יעדער איז געווען אויף זיין ריכטיגען פּלאַץ און ווי דורך א געשלאָסענע קייט געבילדעט איין גאַנצקייט. דער ערש-טער גאָל האָט דער לינקער פליגעל פון ב"כ האָט אויף א מוסטערהאַפט-טעכנישען אופן געציעלט האָט ווי עלעק-טריזירט דעם ריזיגען עולם און דער פּלאַץ האָט ממש געהילכט פון רוישי-גען אַפּלאַס.

קורץ נאָכדעם ווערען די טיילווייזע שאָסען פון טשאַרני שעהן ליקווידירט דורך דער גוטער ב"כ פערטיידיגונג. די שטאַרקע און געפעהרליכע אַנגרי-פען פון די ב"כ-שטורמער ווערען גע-ווינט מיט נאָך 3 גאָלען (דורך איי-מאַנ'ען) און ביים שטאַנד 4:0 פאַר ב"כ ענדיגט זיך די ערשטע העלפט.

נאָך דער הפסקה שטעלט די ב"כ-פערטיידיגונג א שטאַרקען ווידערשטאַנד און טשאַרני מוז זיך בעגנוגען לאָזען אפילו אָהן א עהרען-גאָל. דער שיעדס-ריכטער ה' קלאָשינסקי פערענדיגט דעם מעטש מיט'ן הויכען און פערדינטען זיעג פאַר ב"כ 4:0.

פּראָך (וואַגאָשזאָן) — ר. ק. ס.

5:1 (3:1)

דער זונטאָגדיגער מייסטער-מעטש וועגען דער „א"-קל. צווישען דער זא-

גאָושדזשאַנער פּרעך און היגע ר. ק. ס. אין נאָך א לעבהאַפטען קאַמפּף, וואו ביידע צדדים האָבען געליפערט א שעגעם שפּיל — פערענדיגט געוואָרען מיט'ן יצחון 5:1 פאַר די היגע.

שיעד'ס-ריכטער ה' פּאָרוטשינסקי — שוואַך פאַר „א״-קל.

ר. ק. ס. — מכבי (רעזאנוש)

די ראַדאָמער ספּאָרט-אָנהענגער ווע- לען קומענדיגען זונטאג האָבען די געלעגענהייט בייצוואוינען א אינטערעסאַנטען „א״-קל.-מעטש צווישען די היגע ספּאָרט-קלובען ר. ק. ס. — מכבי ווי מ'גיט איבער, זאָל מכבי, די גאַסטפּראַכטען, זיך אַרײַנבריינגען א ספּעציעלע פון וואַרשא ספּעציעל צו פּיתרען דעם דערמאָנטען מעטש.

שיינגוים.

Z intencji zaślubin
p. H. B. Zylbersztruma z p. Rózią Gliksmanówną
najserdeczniejsze życzenia składają
Fela Herc z Narzeczonym.

ערשטע ראַט-זיצונג פון דער אַלטע גמינע נאָכ'ן איבערנעמען די מאַכט.

די אָרטאָדאָקסען און די אונפּאַרטייאישע פראַקציע (ליסטע נום. 5) נישט געקומען אויף דער זיצונג — געקליבען א נייע פערוואַלטונג.

ווי מיר האָבען שוין געשריבען אין פאָריגען נומער פון אונזער צייטונג, האָט דער וואָיעוואָדא בוגעשיקט א באַשטעלונג דער ראַדאָמער סטאַראָסטווע, אַז ער בעווילליגט די רעזיגנאַציע פון סטאַראָסטא וועגען אָפּשטעלען אין דער טהעטיגקייט דער פריהערדיגער גמינע. דאָס פּאַפּיער פון ה' וואָיעוואָדא איז דערהאַלטען געוואָרען אין דער סטאַראָסטווא פּיינטיגען דינסטאַג. מיטוואָך אין דער פריה האָט דער ה. סטאַראָסטא ד"ר שיצער מיטגעטיילט דעם פּרעזעס ה' יחיאל פרענקעל. אַז ער זאָל רופען א זיצונג פון ראַט כדי אויסצווויילען א נייע פערוואַלטונג. א צווייטע מעלדונג איז צוגעשיקט געוואָרען דער צייטווייליגער קהלה-פערוואַלטונג איבערצוגעבען צו דער דיספּאָזיציע פון ראַט דעם לאָקאַל פון אַלטע גמינע, דעם שרייב-מאַשין און אין ווי פּאַפּירען.

אויפ'ן יסוד פון די אויבען מיטגעטיילטע מעלדונגען האָט ה' פרענקעל גערופען א ראַט-זיצונג אויפ'ן זעלבען טאָג מיטטאָג האַלב ניין אָוונד. אויף דער זיצונג זענען געקומען בלויז די ציוניסטישע און האַנדווערקער-פראַקציעס. די אונפּאַרטייאישע פראַקציע (פון דער ליסטע נומער 5) און די אָרטאָדאָקסען זענען גענצליך נישט געקומען. מצד די אָרטאָדאָקסען האָט מען בלויז געזעהן אין זאַהל דעם ח. - פּרעזעס ה' י. ד. טייטעלבוים.

דאָס נישט קומען פון די אָרטאָדאָקסען האָט אַרויסגערופען גרויס פערווונדערונג, מחמת ווי בעקאַנט, זענען די לעצטע נישט אָנגעשטאַנען פון קאַמפּף און זיך בעמיהט, אַז די אַלטע גמינע זאָל צוריק קומען צו דער מאַכט. זייער אָבוועזענהייט האָט מען ערקלערט דערמיט, וואָס נאָך די פיעל אונטערהאַנדלונגען איז נישט ערפילט געוואָרען זייער פערלאַנג, אַז אין דער נייער פערוואַלטונג זאָל אַריין זייער פּאַרטיי-חבר דער ה' הענעך ווייגטרויב.

האַלב עלף ביינאַכט, ווען ה' טייטעלבוים האָט געזעהן, אַז זיינע חברים זענען נאָך נישטאָ, איז ער געגאַנגען צו זיי אויף זייער טרעף-פּונקט, וואו זיי האָבען במשך דער צייט אָפּגעהאַלטען א בעראַטונג. ער איז צוריקגעקומען מיט א ענטפער, אַז די אָרטאָדאָקסען שטעלען אַרויס די פאָרדערונג, אַז הענעך ווייגטרויב אַלס איינעם פון די וויכטיגסטע פונקטען, און אויב די קאַנדידאַטור פון ה' ווייגטרויב וועט אָנטרעפען אויף שוועריגקייטען, פאָדערען זיי, אַז אויפ'ן אָרט פון ה' משה לוקסענבורג זאָל אַריין אין דער פערוואַלטונג ה' גוטע ווייצמאַן.

די ציוניסטישע פראַקציע האָט ערקלערט, אַז ראַט וועט נישט נאָכגעגעבען וועגען, און אויב די אָרטאָדאָקסישע פראַקציע איז גיחא די זיצונג זאָל אויפגעריסען ווערען, קאָנען זיי אויך בעשטעהן. דאַן מעלדעט ה' פרענקעל, היות ווי אין זיצונג'ס-זאַהל געפינט זיך 12 פּרנסים, אַריינרעכענדיג זעם ה' טייטעלבוים, וואָס בילדען א קוואָרום, עפענט ער די זיצונג. ה' טייטעלבוים מאַכט א אָנשטעל, אַז ער פערלאָזט די זיצונג, סאָלידאַריזירענדיג זיך מיט זיינע אַבוועזענדע אָרטאָדאָקסישע חברים, און מאַכט זיך מכלומרשט אַוועקגעהן. די גאַלעריע פערהאַלט איהם און לאָזט איהם נישט אַדורך. ה' טייטעלבוים איז א פּנים צופרידען. וואָס מען „צווינגט" איהם צו בלייבען און ער האָט בעשלאָסען ענדליך זיך נישט „אויסלאָזען" מיט דער גאַלעריע.

ה' פרענקעל ערקלערט דאַן די זיצונג פאַר געעפענט און ליינט פאַר-צום ערשטען די רעזיגנאַציע פון ה' וואָיעוואָדא, נאָכהער די רעזיגנאַציע פון 10 מאַן פון דער געוועזענער פערוואַלטונג און צום סוף טרעט צו דער ראַט צו דער וואַהל פון א נייער פערוואַלטונג. ה' פרענקעל ליינט פאַר א ליסטע, וועלכע איז אויף א געמיינזאַמער זיצונג געוואָרען אָנגענומען. די ליסטע פון דער נייער פערוואַלטונג בעשטעהט פון פאָלגענדע ח"ה: מענדיל וואַרשאַ (פּרעזעס), ל. מ. ויסערמאַן. יודעל גאָסטינסקי, זיסקינד פינקעלשטיין. די דאָזיגע ח"ח זענען מצד די אָרטאָדאָקסען. פון די ציוניסטען זענען ה"ח: משה ראָטענבערג (וויצע-פּרעזעס), משה באַקמאַן. משה לוקסענבורג, לייזער נאַטליב, אברהם ברעסלער, יוסף אַקערמאַן. מצד דער האַנדווערקער-פראַקציע די זעלבע ח"ח: חיים קאָרמאַן און ישראל פעלדמאַן.

אַלס קאַנדידאַטען פון דער נייער געוועהלטער גמינע-פערוואַלטונג ווערען פאָרגעשטעלט פאָלגענדע ח"ח: מ. י. נירענבערג. נחמי' מילשטיין, לייזער פרענקעל, איטשע מאיר לעבלאָר (אָרטאָדאָקסען). אַלכסנדר באַרענשטיין, יוסף פריידענרייך, אברהם סאַנדעלקאָרן, משה יאַנקעל פרידמאַן, אברהם באַקמאַן, משה צוקערמאַן (ציוניסטען), שלמה פישמאַן, סטראַהאַטשינסקי (האַנדווערקער).

די פאָרגעלייגטע רשימה ווערט אָבגעשטימט דורכ'ן ראַט. דערפאַר זענען 11 פּרנסים, און איין פּרנס, דער ה' ווייטעלבוים, האַלט זיך אָב פון שטימען. די אונפּאַרטייאישע האָבען נישט קיין שום פאַרטרעטער אין דער נייער פערוואַלטונג.

ה' פרענקעל ערקלערט אויף דער זעלבער זיצונג, אַז אויפ'ן אָרט פון ה' לעווטאַ, וועלכער האָט זיך אָבגעזאָגט פון זיין מאַנדאַט אין ראַט, געהט אַריין דער קאַנדידאַט ה' בנימין לאַנדוי.

ביי'ן עפענען די זיצונג איז געקומען א גרעסערער עולם אויף דער גאַלעריע, וועלכער איז פּריינגעלאָזט געוואָרען אויף ספּעציעלע איינטריט-קאַרטען.

די זיצונג האָט זיך געענדיגט אַרום 12 אַזייגער ביינאַכט.

די 26-טע יאָהרצייט נאָך דעם פערשטאָרבענעם גרויסען ציוניסטישען מנהיג ד"ר הערצל.

פאָרגען שבת-צונאַכט דעם 12 ה. ח. 8 אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאַל פון סוחרים-פעראיין לוג. 18 א טרויער-אַקאַדעמיע צום 26-טען יאָהרצייט פון אונפערגעסליכען מנהיג ד"ר ט. הערצל ז"ל מיט'ן אָנטייל פון די ה"ה: יחיאל פרענקעל, משה ראָטענבערג, משה לוקסענבורג און אנד.

• • •

מיטוואָך כ' תמוז דעם 16-טען ה. ס. 10 פריה און יאָהרצייט פון ד"ר ט. הערצל קומט פאָר אין דער גרויסער שוהל אַ'הזכרה מיט'ן אָנטייל פון פרעס. אלחנן שיצער.

כ' תמוז-פייערונג קאָמוניקאַט.

כ' תמוז, דער יודישער נאַציאָנאַלער יום-טוב, דער טאָג וועלכען מיר פייערן לכבוד דעם אונשטערבליכען ד"ר הערצל. ווערט היי-טייעס יאָהר חערען געפייערט אויף א זעהר אימפּאָזאַנטען אופן, ספּעציעל דורכ'ן ב ר י ת. ת ר ו מ פ ל ד ו ר אין דער פּראָגראַם לויטעט פאָלגענדעס:

דינסטאַג 9 אַזייגער אָוונד ווערט איינגעאָרדענט א צ א פ פ ע ט י ק מיט די בעטייליגונג פון דעם אָרקעסטער ביים ברית-תרומפלדור.

מיטוואָך 8.30 פריה קומט פאָר א אַסיפה פון ברית-תרומפלדור.

מיטוואָך 10 פריה וועט די יוגענד מאַרשירען צו די שוהל, וואו עס וועט ווערען איינגעאָרדענט א תּפילה.

מיטוואָך 11 פריה וועט פאָרקומען א דעפילאַדע אונטער די קלאַנגען פון ביתר'ישען אָרקעסטער. די דעפילאַדע וועט אָפּנעמען דער מטעד הגליל ישראל כּאַהן, ווי אויך די מפקדים הסקומית.

מיטוואָך 9 אָוועגד קומט פאָר א אַקאַדעמיע איינגעאָרדענט דורכ'ן בריתתרומפלדור אין זאַהל פון האַנדווערקער-קלוב.

קעלצער אבטיילונג.

געלייגט דעם גרונדשטיין פון „מושב זקנים“.

ווי בעוואוסט האט די פאמיליע זאגייסקי זיינער צייט ביים שענקען דאס „בית־יתומים“ אויך מנדב געווען א גרעסערן פלאץ צו בויען א „מושב־זקנים“. שפעטער האט אויך דער ניט לאנג פארשטארבענער ר' יעקב זאגייסקי ז"ל איבערגעגעבען צו דער דיספאזיציע פון דער קהלה א סומע פון 50 טויזענד זלאטעס מיט'ן צוועק אנצוהייבען בויען דעם בנין.

נאכ'ן טויט פון ר' יעקב האבען די קינדער און דער ברודער ר' הירשל באלד אנגענומען טריט צו ערפילען זיין ווונש, און היינטיגע וואך, מאנטאג איז פארגעקומען דאס לייגען דעם גרונדשטיין פון „מושב־זקנים“.

פינקטליך 10 א זייגער פריה האבען זיך אויפ'ן „בית־יתומים“־פלאץ פערזאמעלט די פיעל איינגעלאדענע געסט ווי: דער ראבינאט, מיטגלידער פון קהלה־ראט און פערוואלטונג, ווי אויך פארשטעהער פון אלע ארטיגע ווירטשאפטליכע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

די פייערונג עפענט דער רבי ר' לייבעניו עפּוועראסקי פון זאמאשטש מיט א לענגערען דרוש. דאן רעדען דער קעלצער רב הרב ראפאפארט, ראב"ד הארבערג און מ"ה גרינשפאן. אלע רבנים דערמאנען די גוטע מידות און שיינע מעשים פון נפטר ר' יעקב ז"ל. דעם ערשטען שטיין לייגט דער רבי ר' לייבעניו. ער ווארפט אויך אריין אין פונדאמענט־גרוב א מטבעה. ווייטער ווערען געלייגט שטיינער דורכ'ן ראבינאט, ר' הירשל זאגייסקי און פאמיליע־מיטגלידער, פרעזעס פון קהלה־פערוואלטונג ה' וואלף קלוסקא א. א.

נאך א „לחיים“ און געמיינזאמע פאטאגראפישע אויפנאהמע ווערט די פייערליכקייט געענדיגט.

ביי די פייערונג האט אויך ר' הירשל זאגייסקי צוגעגעבען נאך 25 טויזענד זלאטעס. אזוי ארום וועט דער דאזיגער בנין זיין דער געשאנק פון אלע פאמיליעס זאגייסקי אין קעלץ.

די יאהרצייט פון ר' מאטעלע מקוזמיר ז"ל

טראץ דעם וואס היי־יאהר איז דער יאהרצייט פון גרויסען חסידישען רבי ר' מאטעלע מקוזמיר ז"ל אויסגעפאלען אים פרייטאג, איז דאך געקומען זעהר א גרויסער עולם יודען פון אלע עקען פון פוילען. עס זענען אויך געקומען פאלגענדע רביים וואס שטאמען פון דער טשערנאבלער־דינאסטיע: ר' דוד'ל פון זשאריק, ר' לייבעניו פון זאמאשטש, ר' משה'לע פון לובלין, ר' משה לייבעניו פון כעלם און ר' נחום'טשע פון ווארשא.

א גאנצען טאג איז דער אוהל פון רבי'ן געווען איבערפולט פון מאסען יודען. אממערסטען האט זיך געלאזט הערען דער וועה־געשריי איבער דער ביטערער קאטאסטראפאלער לאגע, איבער'ן עקאנאמישען חורבן. אויך ביים „קוויטלעך“ אבגעבען איז דאס געווען די איינציגע בקשה. נאך א הבטחה פון זיין רבי'ן איז יעדער צוריק געפאהרען אהיים מיט א בטחון, אז עס וועט זיך פערבעסערן.

צו די תנאים פון אונזער ליבע שוועסטער און שוועגערין
שרה'לע גוטמאן מיט ה' בירענצווייג
ווינשען מיר פיעל גליק דעם פערלאבטען פאר און א הערצליכען מזל־טוב
אונזער מוטער און שוויגער, ווי אויך די פאמיליע אין ארץ־ישראל.
קעלץ. **ברוך שמולעוויטש, פרוי און קינדער.**

קלאסענקאמף צוליב די „קרוין“ פון פוטבאל
(פעליעטאן).

פון שטענדיג אן, נאך פון קדמונים, האט די „קרוין“ פון די קעלצער יודישע פוטבאל־חברה'ס געהערט צום „מכבי“. האבען טאקי אלע איבריגע קלובען געהאט גרויס קנאה אויף דעם דאזיגען הויכען כבוד. און פון צייט צו צייט געפרובט אפעקצונעמען דאס „מלכות“ (אויף זייער לשון — „מיספרזו“) פון איהרע הערשער. קיינמאהל איז זיי אבער דאס ניט געלונגען. ווארום איהר מוזט וויסען, אז די אייניקלעך פון חשמונאי זענען ניט עפעס גלאט קיין פתח „פוטבאליסטלעך“, נור אמת'ע קעניגליכע־קינדער מיט א געוויסען שטאָלץ. און זיי וועלען דאס „קעניגרייך“ ניט איבערלאזען אבי וועמען.

פלוצלינג אבער, ויקם מלך חדש — איז אין א שיינעם העלען טאג אויפגעשטאנען א נייע חברה, און דאס א פראלעטארישע, מיט'ן נאמען „גוויאזדא“ (אגב כאחיירים, פארוואס ניט אויף יודיש: „שטערן“?) וואס האט בעשלאסען איינמאהל אויף אלעמאהל, אז גענוג האבען שוין די בורזשואזע שאוויניסטישע מכבי'ער געבאלעבאטעוועט אויף די יודישע „ספארטאווע גאס“, און געקומען איז די צייט ווען די „קרוין“, דאס „מלכות“, זאל איבערגעהן אין די הענד פון די ארבייטער און דעריגער — חבריא! מיט'ן כח פון די רעוואלוציע נעמט אייך צו האקען גאלען!

איהר קענטש זיכער מיט די פליצעס. האז היתכנו! ווי קומען עפיס פראלעטאריער צו כאפען זיך צו א „קרוין“. צו מאנארכיע ר"ל? זייט זשע מוחל, מוזט איהר אודאי ניט וויסען אז די מצוה פון פוטבאל איז אזוי גרויס, אז זי איז דוחה אפילו די שארפסטע פרינציפען פון סאציאליזם. תקיצור, דער קאמף האט זיך אנגעהויבען און ביים ערשטען מאהל זענען די זיגער ארויס די פראלעטאריער. עפ"י הלכות הפוטבאליע מוז מען זיך אבער רעוואנזשירען. דאס הייסט דער דעצידירענדער קאמף.

ויהי — עס איז געווען שבת נאכ'ן שלאף האבען הונדערטער (און אפשר טויזענדער) מענשען געשטראמט צום ספארט־פלאץ. וועלכער געפינט זיך א ערך פון א 3 קילאמעטער נאך די שטאדט. אמת טאקי, דער וועג איז א ווייטער. די היץ א גרויסע און דער שטויב נאך א גרעסערער. דער אינטערעס איז אבער איבער אלע שוועריגקייטען. די חמימה איז טאקי גרויס, אבער דער קאמף איז דאך זיס...

אלע זענען געקומען. די רייכע באלעבאטישע זיהנדלעך, די הארעפאשנע פאסען און אויך די שבת'דיג־געקליידעטע יונגע ארבייטער.

ס'שפיעל הויבט זיך אן.

אויפ'ן „שלאכט־פעלד“ זעהט מען לויפען רויטע און בלויע זעלנערלעך. יעדער לויפט נאך די גרויסע פוטבאל־באל.

דער עולם הילפט מיט אויסגעשרייען מיטווירקען אין קאמף: — שיס א גאל! שרייט איינער. רעכטס... לינק'ס... משה לויף אין צענטער! — קאמאנדירט א יונג פערשוויצט בחור'ל מיט די הענד.

שטעהט א מיידעל בלייך ווי די וואנד, קענטיג א ארבייטערין. און בעט זיך ביי די בורזשואזע שפילער: — האט'ס רחמנות און לאזט די ארימע ארבייטער האקען א גאל. כאטש איינעם, מעהר ניט. דער צופאל וויל אבער פערקעהרט. ס'דויערט ניט לאנג און אין „פראלעטארישען“ טויער ליגט זיך ברחבות'דיג רוהיג די גרויסע לעדערנע פילקע.

איין גאל.

א יודעל מיט א שיטער בערדיל מיט א שבת'דיגער געהאקטער קאפאטע. וועלכע איז פון איין זייט גרין און פון דער צווייטער — געלע פון עלטקייט, הויבט אן צו שרייען אויף קול, אז דער גאל איז ניט קיין „פראווילנער“, ער איז ניט קיין „אויסגעארבייטער“. והראיה לויט די „דינים“ פון שפיעלען איז יעצט געקומען א „עלף מעטערטיגער“... נישט אנדעריש נור דער „סענדזיע“ איז אונטערגעקויפט דורך די בורזשויען...

מישט זיך אריין א צווייטער:

ניין, דער גאל איז יא א אמת'ער, עס אזוי, איהר זעהט, איז די באל געלאפען — און דער פארשוין בויגט זיך איין צו ווייזען ווי אזוי דאס געשעהעניש איז פארגעקומען.

אין דער פלוגתא רייסען זיך אריין נאך מענשען און הען ניט וואס דערווייל איז שוין נאך א „גאל“ — ווער ווייסט ווי לאנג מען וואלט זיך אזוי געשלאגען.

געענדיגט האט זיך מיט א נצחון פון די בורזשויען. די „קרוין“ איז ווייטער ביי זיי געבליבען. די שמחה איז אין לשער. ביי די פראלעטאריער ווידער הערשט א ביסעל א טרויערינקייט.

— ווער ווייסט צי דער סאציאליזם האט דאדורך ניט געליטען — קלערען איינציגע „גוויאזדיסטען“... און דאס איז דאך דער נצחון געווען אזוי נאהענט, אזוי נאהענט...

ל. דאלאר.

שײַבלער-גראַמאַן עפנען אַ פאַבריקס-לאַגער אין ראַדאָם.

די בעוויסטע פאַבריקען שײַבלער—גראַמאַן האָבען אין ראַדאָם געעפענט אַ פאַבריק'ס-לאַגער. די פערטרעטונג איז איבערגעגעבען געוואָרען צווײ װאַרשאַװער יודישע סוחרים, די ה"ה: בלומאַן, אַ ברודער פון היגען בעקאַנטען עירנער משה בלומאַן און ה' קאָכען.

דער לאַגער געפינט זיך אין סאַמע צענטער שטאָדט אויף לובלינער 23 אין לאָקאַל פון געװעזענעם „טורא־ס".

היינטיגען זונטאָג 1 ג. מ. קומט פאַר די ערעפנונג, אויף װעלכער ס'קומט ספעציעל אַ פאַרשטעהער פון די לאָדזער פאַבריקען.

אין דער נײַער פירמע איז אָנגעשטעלט אַ רײהע מענשען, װעלכע האָבען ביז יעצט געאַרבײט אין היגע פירמעס, װעלכע זענען צוליב'ן קריזיס ליקװידירט געװאָרען.

הננו משתתפים בצערו הגדול של חברנו **שמואל**

למות עליו אביו **חיים ויספורד** נ. ע.

בעבודתו בעד „החלוץ" ימצא נחומים.

הועד והסניף „החלוץ" ברדום.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס א הערצליכען דאַנק

דעם ה' **אישע זילבערשטרום**

פאַר דעם אָװענד ברויט, װאָס ער האָט אײנגעצאָרדענט פאַר די קינדער פון בית-יתומים, צוליב דער האַכצײט פון זײַן זוהן.

די פערװאַלטונג פון בית-יתומים אין ראַדאָם.

Wystrzegać się naśladownictw o podobnym brzmieniu

צו דער פערלאָבונג

פון ה' דוד בירענצװײג

מיט פרל. פאַלאַ גוטמאַן

װינש מיר די עלטערען נחת

און דעם יונגען פאָרל א גליקליכען צוזאַמענבונד.

רבקה און לייביש

קופערמאַן.

מז"ט אונזער חבר און פרעזעס פון דרוקער-פעראײן

בן-ציון בלייכמאַן

צו זײַן חאַכצײט

מיט פרל' **גאַטשע חערינג**

זאָל אײער צוזאַמענבונד זײַן גליקלין' און צופרידען.

דרוקער-פערסאָנאַל

ביים „ראַד. קעלצ. לעבען" אין ראַדאָם.

צו די תנאים

פון **חעלאַ חערבער** מיט ה' **יצחק ראַקאָטש**

װינשען מזל - טוב

לײבל זילבערשטרום, אַנוש מינצבערג.

לרגלי נשואין של בן אחי המפואר מר **בונם זילבערשטרום** נ"י

עם בת גילו המפוארה מרת **שושנה גליקסמאַן** תחי'

מברכים כל בני ביתם של משפחת **דוב בעריש זילבערשטרום**

מז"ט ועתיד מזהיר, יהי רצון שאגודתכם תהי' נצחית ודרככם תהי' צולחת עדי עד,

ולכם אחי וגיסתי חנני פונה בברכה מיוחדה שתזכו לראות נחת

יפונג משאר יוצאי חלציכם עד מאה ועשרים שנה.

Do fabryki w Radomiu potrzebna

praktykantka biurowa

Pierwszeństwo dla piszącej na maszynie

Oferty pod C. T. do „Radomer-Leben"

— די — שענסטע **טאַפּעטען** צו זעהר ביליגע פרייזען קען מען נור בעקומען

אין דער לאַנג-יעהריגער פירמע

ש. שטיינמאַן

ראַדאָם, לובלינער 21

GARBATKA

Pensjonat L. ROSENBERGOWEJ

DLA DZIECI i MŁODZIEŻY

został z dniem 20 maja r. b. otwarty

Rutynowana freblanka

Kuchnia zdrowa i rytualna

Kino dźwiękowe „ŚWIT"

Dziś i dni następnych

Wspaniały dramat cyrkowy nowej produkcji dźwiękowej Fox'a p. t.

Czterech Djabłów

w rolach głównych:

Janet Gaynor, Mary Dunkan, Nancy Drexel i inn.

Nad program: Dźwiękowe dodatki Paramounta

LÓD SZTUCZNY

Rzeźnia Miejska rozwozi lód sztuczny

Zgłoszenia

na każdą ilość lodu kierować należy do Rzeźni Miejskiej, ulica Basenowa, telefon 562.

Kino CORSO Teatr

Dziś i dni następnych

— NA EKRANIE —

HIGJENA SEKSUALNA

NA SCENIE: przebojowa rewja p. t.

Czemu panna Honorata?

Kino ODEON Teatr

Od poniedz. dn. 7 Lipca b. r.

Szantażyści w dancingu

Wielki dramat salonowo - sensacyjny

W rol. gł: Mabel Poulton i inn.

—Nad— program *Tajemniczy jeździec*

w roli głównej: Jack Holt

Kino *NOWE CZARY* Teatr

Dziś i dn. następnych

Miłość Beduina

w rol. gł.: Dorothy Janis, Ben Bart

Fanfary miłości

w rolach głównych:

Mary Philbin, L. Barrymoore

פעלדשער ה. גרינשטיין, ראַדאָם, לובעלסקאַ 30. פרישע מאַסטערס.

Redaktor Ch. M. Here

Drukarnia Wyd. „Radomer-Kielcer Leben" Radom, Sowaliłowska 20.